

Ett dokument som ingår i SKL:s vägledning och stöd för skolornas användande av molntjänster¹

Formativ bedömning och summativa omdömen – vad är integritetskänslig information egentligen?

Inledning

Att avgöra vad som är integritetskänslig information är inte helt enkelt. I olika tillsynsändanden har kommuner fått anmärkning av Datainspektionen för att de sparar ”värderande omdömen och individuella utvecklingsplaner” i it-tjänster där man loggar in med enbart användarnamn och lösenord. Enligt personuppgiftslagen behöver information som pekar på *individens personliga förhållande*, hanteras med högre säkerhet i it-tjänsterna än så (t.ex. med 2-faktorsinloggning).

Men vad är då ett ”värderande omdöme” och hur skiljer det sig från formativ och summativ bedömning? Hur ska vi på bästa sätt värna om elevernas integritet, skapa trygga it-miljöer och samtidigt fullfölja skolans uppdrag där tillgängliga digitala verktyg är en möjliggörare som underlättar och förhöjer arbetet? Är inte all form av återkoppling värderande och var går gränsen mellan det som är känslig information och vad som kan uppfattas som känslig? Här menar vi olika saker med benämningen ”värderande omdömen” och det är viktigt att förstå vad det handlar om från olika aspekter. Att se hanteringen av personuppgifter i hela kontexten, men samtidigt försöka tydliggöra varför och hur vi lagrar information i de olika it-tjänster verksamheten använder.

Verksamheten behöver diskutera det här för att tydliggöra, ta ställning, öka kunskapen, hitta rutiner och ta fram riktlinjer för vilka it-tjänster som används till vad och hur informationen ska hanteras i dem. Målet med det här materialet är att underlätta diskussionerna genom att förklara begreppen och ta fram exempel på olika formuleringar, där några kan vara integritetskänsliga och andra inte.

Mycket viktigt att komma ihåg är att det här är *exempel* och att man i den egna bedömningen måste se till det enskilda fallet och att det kan föreligga speciella omständigheter som kan kräva en särskild bedömning av om informationen är integritetskänslig eller inte. Det är alltså oerhört viktigt att det finns kunskap och insikt kring det här hos pedagogerna.

Ytterligare vägledning gällande personuppgiftslagen och om den stämmer överens med användandet av molntjänster finns bl.a. i dokumentet Vägledning om molntjänster i skolan² och i Datainspektionens checklistor³.

Bedömning för lärande och användningen av molntjänster

Bedömning för lärande, BFL, är ett vedertaget begrepp runt om i Skolsverige idag. Det är ett arbetssätt som sprider sig och som bl.a. baseras på s.k. formativ bedömning. Men istället för begreppet formativ bedömning,

---

¹ <http://skl.se/skolakultur/ritid/skolaforskola/digitaliseringskola/molntjanster.96.html>

² <http://skl.se/skolakultur/ritid/skolaforskola/digitaliseringskola/molntjanster/vagledningmolntjanster/mallarochmittkopingsdokument.9082.html>

³ <http://www.datainspektionen.se/lagar-och-regler/personuppgiftslagen/skolor/>

använder vi här begreppet formativt *arbetsätt*, för att skilja på omdöme/bedömning och ett pedagogiskt förhållningssätt som innefattar kontinuerlig respons på olika plan.

I det formativa arbets sättet ger pedagogen konkret, direkt respons (en form av bedömning och det som ibland kallas för feed-back och feed-forward) till det eleven gör under arbetets gång och responsen är såväl muntlig som skriftlig. Det är vardagligt, pedagogiskt arbete och här är molntjänsterna med dess tillgänglighet ett bra verktyg att använda. Arbetet och responsen ligger sedan som underlag för pedagogens fortsatta planering och elevens utvecklingsplan. Utvecklingsplaner bör i de allra flesta fall sparas i it-tjänster med förhöjd säkerhet.

Att arbeta formativt i molntjänster utan förhöjd säkerhet

När det gäller respons i t.ex. ett delat dokument i molntjänsten, ska man undvika att vara värderande i förhållande till elevernas förmågor, men ändå leda eleven framåt i sitt lärande. Det är skillnad på att peka på en elevs specifika förmågor och att peka på kunskapskraven eller de förmågor som ska tränas enligt läroplanerna och vad eleven kan göra för att träna dem. Att summera sin respons efter att ett arbete är klart, behöver då också ske utan värderande koppling till elevens specifika förmågor (personliga förhållande) om det ska sparas i molntjänsten utan förhöjd säkerhet.

Viktigt att ha i åtanke är att en enskild formulerad respons i sig inte behöver vara integritetskänslig, men i sammanhanget med flera olika återkopplingar, omdömen, chattar över tid kan det ändå bedömas som integritetskänslig. Det kan också råda speciella omständigheter i specifika fall som gör att informationen kan bedömas som integritetskänslig.

Att se till att information gallras och arkiveras på ett korrekt sätt enligt kommunens dokumenthanteringsplaner är viktigt. Spara inte i onödan och flytta över eventuell känslig information som behöver sparas till en it-tjänst där förhöjd säkerhet finns.

Värderande och summativa omdömen

Summativa omdömen i sig behöver inte vara integritetskänsliga, men när bedömningen blir värderande och summativ gällande hur eleven ligger till i förhållande till kunskapskraven, vilket då berör individens personliga förhållanden och är integritetskänsligare, bör de sparas med förhöjd säkerhet. Det kan då t.ex. vara i en upphandlad it-tjänst som också används för kommunikation inför utvecklingssamtal och med vårdnadshavare. Där koppling till läroplaner, betygsmatriser, kunskapskrav finns och elevens utvecklingsplaner formuleras samt eventuella åtgärdsplaner kanske också sparas. Här finns även andra verksamhetskrav på informationen överlag, t.ex. när det gäller bevaring och arkivering.

Ta ställning!

Det är ni som verksamhet som diskuterar och definierar era krav på informationen i it-tjänsten och det ska göras ur flera perspektiv: riktighet, konfidentialitet, tillgänglighet och spårbarhet. Integritetsperspektivet är alltså ett av fyra områden. I dialog med t.ex. kommunjurist och informationssäkerhetssamordnare ska man göra en informationssäkerhetsklassning och risk- och sårbarhetsanalys. Det här är en viktig del som tydliggör och förklarar och som bl.a. leder till olika krav på säkerhet. SKL har tagit fram en mall och även ett fiktivt exempel att använda som stöd och vägledning⁴

Konkreta exempel på olika sorters respons och omdömen

Vad är skillnaden på formativ respons och summativt omdöme? När är det integritetskänslig information och inte? I nedanstående matris tar vi upp några exempel för att peka på vilken information som *kan* kräva en säkrare hantering (t.ex. 2-faktorsinloggning och behörighetsstyrning). Det här är inte enkelt, men ett tips kan vara att tänka "hur allvarlig skada är det om det vi skrivit sprids öppet på nätet och kan läsas av obehöriga"? Om det inte är någon fara, då är det troligen en "grön formulering".

---

⁴ <http://skl.se/skolakulturfritid/skolaforskola/digitaliseringskola/molntjanster/vagledningmolntjanster/mallarochmittkopingsdokument.9082.html>

Rött = integritetskänsligt och kräver förhöjd säkerhet. Här finns enligt kommunernas dokumenthanteringsplaner med största sannolikhet även krav på att bevara informationen under viss tid.

Orange = beror på kontexten, men bör troligen sparas i it-tjänst med förhöjd säkerhet. Här kan det också finnas krav på att bevara informationen under viss tid.

Grönt = formulering som går bra att spara i it-tjänst utan förhöjd säkerhet, men där pedagogen och eleven har kontroll över vilka som har behörighet att se informationen. Här finns inga direkt krav på att bevara informationen en viss tid, förutom ur pedagogisk synvinkel. Det är snarare viktigt att gallra informationen så att den inte lagras och samlas på så sätt att den faktiskt blir integritetskänslig.

Formativ respons	Exempel 1	Exempel 2	Exempel 3
<i>Vad? Direkt respons till det som eleven gör, här och nu, under arbetets gång, för att föra elevens lärande framåt (feed-back och feed-forward).</i>	Tänk på att kolla upp källorna du använder, hänvisa till dem och reflektera kring om de är tillförlitliga eller inte. Tips! Gör så här...	Spännande resonemang kring likheterna mellan de olika revolutionerna. Utveckla gärna lite mer så jag förstår hur du tänker. Ser du några olikheter?	Kika på uppdraget igen, framför allt punkt 3, och se hur du kan komplettera det du skrivit ytterligare. Tips! Vi tränar området XX, så för att nå snäppet längre kan du t.ex. ....
Summativt omdöme	Exempel 1	Exempel 2	Exempel 3
<i>Vad? Omdöme som summerar återkopplingar, bedömningar, provresultat för att åskådliggöra var eleven befinner sig kunskapsmässigt.</i>	Arbeten du gjort under den här terminen visar att du uppfyllt samtliga kunskapskrav för betyget D.	När det gäller engelska har du uppfyllt flera av kunskapskraven för betyget C. Titta i matrisen i PLANERA AB ⁵ , så ser du vilka du kan arbeta mer med, vilket du kommer ha möjlighet att göra under veckorna 46-47	Följande provresultat: 56 av 100, 38 av 45, samt C på Nationella provet innebär att ditt betyg ligger på...
"Värderande" omdöme	Exempel 1	Exempel 2	Exempel 3
<i>Vad? Omdömen som är kopplade till elevens förmåga och till kunskapskraven (och därmed mer "personliga förhållande").</i>	Ditt sätt att utföra uppgiften visar att du behöver träna din förmåga att...	Du har uppfyllt kunskapskraven för E gällande samtliga områden utom... Du behöver därför träna mer på din förmåga att t.ex....	Du behöver arbeta lite mer med att ha väl underbyggda argument och framföra dem tydligare, se planering och kunskapskrav i PLANERA AB
Utvecklingsplan	Exempel 1	Exempel 2	Exempel 3
<i>Vad? Elevens individuella plan för det fortsatta arbetet mot uppsatta mål.</i>	Elin har som mål att våga prata mer engelska. För att nå målet ska hon... Elins lärare ska stötta med... Elins föräldrar ska stötta med...	Elin riskerar att inte nå målen i svenska och stödinsatser planeras för att... Åtgärdsprogram finns i PLANERA AB.	En utredning gällande dyslexi visar att Elins förmåga att...

OBS! Det är viktigt att tänka på att enskild information i sig kanske inte är integritetskänslig, men i kontexten och sammantaget kan det bedömas känsligare. Exempelen och färgsättningen i matrisen kan alltså inte ses som något annat än stöd för er diskussion och ställningstaganden kring hur ni använder era olika it-tjänster, vilken information som lagras var o.s.v.

Förenklad kontenta:

Formativ respons kan gå att spara i it-tjänst utan förhöjd säkerhet, beroende på verksamhetens krav på informationen, kontext och hur den är formulerad. Summerande omdömen/bedömningar, utvecklingsplaner och stödinsatser/åtgärdsprogram bör sparas i it-tjänst med förhöjd säkerhet.

⁵ Fiktivt namn på den it-tjänst som används för pedagogisk planering, bedömning, utvecklingsplaner och åtgärdsprogram